

Апотекарска пракса

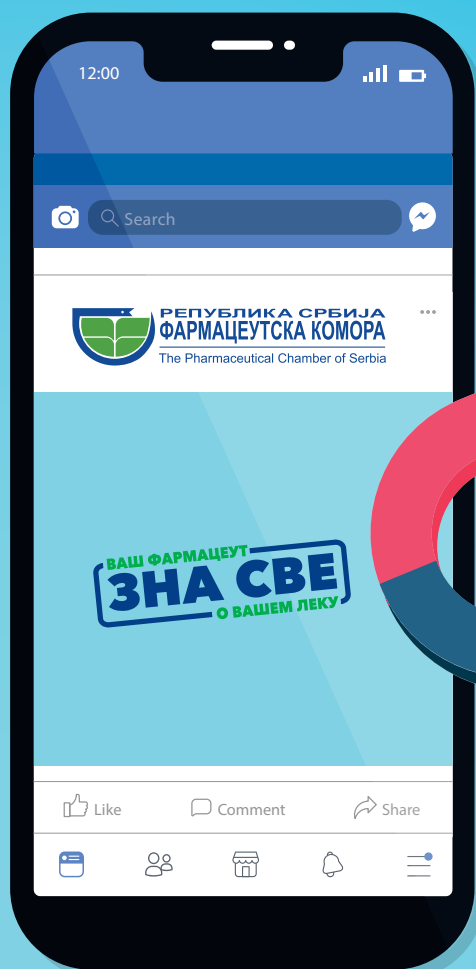
ISSN 1451 - 1827

ГЛАСНИК ФАРМАЦЕУТСКЕ КОМОРЕ СРБИЈЕ

131

ДЕЦЕМБАР 2021

АПЛИКАЦИЈА
ЗА ФАРМАЦЕУТСКЕ
УСЛУГЕ

Eucerin[®]

NOVA GENERACIJA
**HYALURON-
FILLER**

3x HYAL EFEKAT

- 1 POPUNJAVA 2 STIMULIŠE 3 ŠTITI

NOVO

99%* POTVRĐUJE:
MANJE BORA

* Postmarketinško ispitivanje preparata sa 120 žena, 01/21, rezultati nakon 4 nedelje

EUCERIN.RS

Реч уреднице

Овај број посвећујемо ретроспективи догађаја која треба да послужи као пример како сви заједно можемо успешно да променимо и унапредимо рад у апотекама.

Свесни смо да нема брзог решења и да истрајност у стварању додатних вредности, пре свега кроз системско уређење рада у апотекама, имплементацију Водича ДАП и пружање фармацеутских услуга, мора да буде наше опредељење.

Радујемо се заједничкој сарадњи и планираним пројектима у 2022. и желимо Вам да budete здрави, срећни и своји!

САДРЖАЈ

- 4 Уводна реч
- 5 Водич ДАП
- 6 Унапређење акта Коморе
- 7 Сарадња са институцијама система
- 8 Награда "Стеван Шукљевић"
- 10 Месец фармације
- 12 Светски дан фармацеута
- 13 Стандардизација фармацеутских услуга
- 16 SMART Фармацеут
- 18 Пандемија Covid-19
- 21 Дигитална комуникација – Facebook
- 22 Разговори петком у седам
- 24 База MedicinesComplete
- 25 Сарадња са удружењима пацијената
- 26 Регистар здравствених установа
- 27 Провера квалитета стручног рада
- 28 Пројекат вакцинације у апотекама
- 29 Сарадња са СЗО
- 30 ВШО – 15. година са Вама
- 31 Догађаји КЕ

**Апотекарска
пракса**

ГЛАСНИК ФАРМАЦЕУТСКЕ КОМОРЕ

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
ФАРМАЦЕУТСКА КОМОРА
The Pharmaceutical Chamber of Serbia

СIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

ISSN 1451-1827 = Апотекарска пракса COBISS
SR - ID 94777858

ГЛАВНА И ОДГОВОРНА УРЕДНИЦА Драгана Рајковић
СТРУЧНИ САРАДНИЦИ Николина Скорупан, Соња Стојиљковић,
Милан Ракић, Милица Ђукановић
ТЕХНИЧКИ УРЕДНИК Небојша Ускоковић
ПРЕЛОМ И ПРИПРЕМА ЗА ШТАМПУ Дарко Тонић
ШТАМПАРИЈА Матија д.о.о., Београд
ТИРАЖ 8.000 комада
ИЗДАЈЕ Фармацеутска Комора Србије, Мутапова 25, Београд,
Србија
ТЕЛ/ФАКС +381 11 32 43 144, 32 46 795
ЕЛЕКТРОНСКА ПОШТА komora@farmkom.rs
ПОСЛОВНИ РАЧУН 325-9500900015066-04

маг.фарм.спец. Татјана Шипетић, директорка ФКС

Драге колеге,

У протекле четири године заједничким снагама успели смо да унапредимо апотекарску праксу у Србији и да постанемо препознатљиви својим пацијентима кроз бројне спроведене активности. Упркос пандемији *Covid-19* обезбедили смо континуирану услугу, били смо подршка сваком пацијенту, развијали смо нове стандардизоване фармацеутске услуге и успели да промовишемо значај фармацеута у циљу остваривања квалитетне здравствене заштите у Србији.

На иновативној *Smart pharmacy* радионици препознали смо могућности за напредак фармације у националном контексту. Определи смо се за пружање квалитетних услуга, континуирани професионални развој и имплементацију нових фармацеутских услуга у апотекама и то управо оних које смо дефинисали као најпотребније и најкорисније за наше пацијенте.

Израдили смо и имплементирали стандардизовану услугу за особе са дијабетесом, започели смо са имплементацијом услуге везане за рационалну употребу

антибиотика у тренутку њиховог прекомерног коришћења, као и развој стандардизоване фармацеутске услуге за особе са астмом. Да уложени труд у промоцију улоге фармацеута има ефекта и да је његова улога препозната указује и пилот пројекат са првом плаћеном услугом за фармацеута – саветника за вакцинацију против *Covid-19*, који се тренутно спроводи у сарадњи са СЗО. Свесни чињенице да болест оставља дуготрајне последице на здравље покренули смо и услугу *post-covid* саветовања уз помоћ *Smart pharmacist* програма.

Covid-19 нас није успорио. Од почетка пандемије, радили смо на ширењу најновијих сазнања везано за болест, њену превенцију, вакцинацију и протоколе лечења. Колико су информације које смо делили са колегама и општом јавношћу биле корисне и потребне, најбоље показује раст прегледа и шеровања информација путем *Facebook* странице и сајта ФКС.

Поносни смо што је преко 7.000 наших колега било увек доступно и спремно да помогну у заштити здравља људи. Члановима ФКС, по више основа, исплаћена је помоћ у вредности од преко 22 милиона динара. Разговорима “Петком у 19 сати” пружили смо подршку фармацеутима како да превазиђу емоционалне проблеме и како да искористе своје унутрашње психолошке капацитете за очување менталног здравља за време пандемије.

Ово је само почетак наших будућих активности чији је циљ да се дефинише место и значај фармацеута у свакодневном животу целокупног друштва. Што више пружених стандардизованих услуга, саветника за дијабетес, антибиотике, вакцинацију, астму, *post-covid* саветовалишта довешће до даљег оснаживања струке. Рачунамо на Вас у 2022. години.

И на крају желим Вам срећну 2022. годину. Нека Вам се остваре сви снови и испуне све жеље!

ВОДИЧ ДОБРЕ АПОТЕКАРСКЕ ПРАКСЕ

Објављен у „Сл. гласнику РС“, број 27/2021
Ступио на снагу 1.4.2021. године
Почетак примене 1.4.2023. године

У складу са Законом о здравственој заштити, Скупштина Фармацеутске коморе Србије је фебруара 2021. године донела одлуку о усвајању Водича ДАП, на који је марта 2021. године сагласност дао министар здравља.

Тако су, након више од једне деценије (први предлог израђен 2008. године), магистри фармације добили значајну помоћ и подршку у свакодневном раду. Принципи, улоге и активности јасно су и прецизно дефинисани, а стандарди и смернице за 12 различитих области утврђују ниво квалитета услуге и компетенције магистара фармације у обављању апотекарске делатности.

За његову имплементацију предвиђен је временски период од 2 године, те се пуна примена очекује од 1.4.2023. године, када ће усаглашеност аптека са Водичем ДАП бити и предмет како инспекциј-

ског надзора, тако и провере квалитета стручног рада.

С тим у вези, Фармацеутска комора Србије је предузела следеће активности:

- У току је штампање Водича ДАП које је омогућило Министарство здравља - Други пројекат развоја здравства Србије и који ће у току јануара 2022. сваки члан Фармацеутске коморе Србије добити на кућну адресу.
- Акредитовано је 13 програма континуиране едукације који ће се реализовати у периоду јануар-април 2022. године.

Едукације се реализују као посебни вебинари у трајању од 120 минута, након чега ће учесници бити у прилици да полагају акредитован тест у електронској форми од 20 питања (2 бода), те ће на овај начин моћи да прикупе свих 20 бодова који су предвиђени за једну лиценцу годину.

СТАНДАРДИ И СМЕРНИЦЕ ДОБРЕ АПОТЕКАРСКЕ ПРАКСЕ ЗА:	ДАТУМ (ОД 17-19 ЧАСОВА)
ПРОСТОР И ОПРЕМУ	ПЕТАК, 21.1.2022.
КАДАР	ЧЕТВРТАК, 27.1.2022.
ПЛАНИРАЊЕ, НАБАВКУ, ПРИЈЕМ, СКЛАДИШТЕЊЕ И ЧУВАЊЕ	ЧЕТВРТАК, 3.2.2022.
ИЗРАДУ У АПОТЕЦИ	ЧЕТВРТАК, 10.2.2022.
ЦЕНТРАЛИЗОВАНУ ПРИПРЕМУ ЦИТОТОКСИЧНЕ ТЕРАПИЈЕ У АПОТЕЦИ	ЧЕТВРТАК, 17.2.2022.
ИЗДАВАЊЕ ЛЕКОВА, МЕДИЦИНСКИХ СРЕДСТАВА И ДРУГИХ ПРОИЗВОДА У АПОТЕЦИ	ЧЕТВРТАК, 24.2.2022.
ПРАЋЕЊА ИСХОДА ТЕРАПИЈЕ У ЦИЉУ ОПТИМИЗАЦИЈЕ ТЕРАПИЈЕ И ПОБОЉШАЊЕ ИСХОДА ЛЕЧЕЊА ПРАЋЕЊЕМ ОДРЕЂЕНИХ ПАРАМЕТАРА	ЧЕТВРТАК, 3.3.2022.
ПРОМОЦИЈУ ЗДРАВЉА, ПРЕВЕНЦИЈУ БОЛЕСТИ И ЗДРАВСТВЕНО ВАСПИТАЊЕ	ЧЕТВРТАК, 10.3.2022.
РУКОВАЊЕ ЛЕКОВИМА И МЕДИЦИНСКИМ СРЕДСТВИМА КОЈИ СЕ КОРИСТЕ У КЛИНИЧКИМ ИСПИТИВАЊИМА	ЧЕТВРТАК, 17.3.2022.
УПРАВЉАЊЕ ФАРМАЦЕУТСКИМ ОТПАДОМ	ЧЕТВРТАК, 24.3.2022.
СИСТЕМ КВАЛИТЕТА	ЧЕТВРТАК, 31.3.2022.
БЕЗБЕДАН СИСТЕМ РАДА - КВАЛИТЕТ И БЕЗБЕДНОСТ ПРОИЗВОДА	ЧЕТВРТАК, 7.4.2022.
БЕЗБЕДАН СИСТЕМ РАДА - БЕЗБЕДНОСТ ПАЦИЈЕНАТА	ЧЕТВРТАК, 14.4.2022.

Фармацеутска комора Србије се захваљује Министарству здравља - Другом пројекту развоја здравства Србије на помоћи и подршци у реализацији овог пројекта.

АКТА ФАРМАЦЕУТСКЕ КОМОРЕ СРБИЈЕ

Важан искорак направљен је у погледу аката Коморе, која су припремљена, односно усвојена у претходном периоду са циљем уређења рада Коморе и усаглашавања са новим законским прописима.

Најзначајније промене везане су за усвајање **новог Статута Фармацеутске коморе Србије, који је ступио на снагу 2.1.2021. године**. Статут је усаглашен са новим Законом о здравственој заштити и другим законским актима који имају утицај на послове Коморе.

Статус чланова, њихова права и обавезе прецизније су дефинисани, уведена су изузећа и основ за ослобађање од чланарине, а с друге стране прописане су последице неплаћања исте.

Поред Статута, у претходном четворогодишњем периоду израђена односно усвојена следећа документа:

1. Правилник о раду Фармацеутске коморе Србије (фeбруар 2020).
2. Правилник о организацији и ситематизацији послова стручне службе Фармацеутске коморе Србије (фeбруар 2020).
3. Правилник о заштити података о личности Фармацеутске коморе Србије (новембар 2020.)
4. Правилник о ближем уређењу планирања набавки, спровођење поступка набавки и праћење извршења уговора о набавкама Фармацеутске коморе Србије (новембар 2020.)
5. Пословник о раду огранака Фармацеутске коморе Србије (новембар 2020.)
6. Измене и допуне Пословника о раду Скупштине Фармацеутске коморе Србије (новембар 2020.)
7. План примене мера у вези спречавања ширења заразне болести COVID-19 на радном месту и у радној околини - допуна Акта о процени ризика (јули 2020.)
8. Измене и допуне Листе категорије архивске грађе и документарног материјала са роковима чувања Фармацеутске коморе Србије (октобар 2021).
9. Акт о безбедности информационо - комуникационог система Фармацеутске коморе Србије (децембар 2021).
10. Правилник о пословној тајни Фармацеутске коморе Србије (октобар 2021.).
11. Правилник о начину евидентирања, класификације, архивирања и чувања архивске грађе Фармацеутске коморе Србије (децембар 2020.).
12. Правилник о начину евидентирања, заштите и коришћења електронских докумената Фармацеутске коморе Србије (децембар 2020.).

За последњих 5 година чланство Фармацеутске коморе Србије порасло је за више од 1.100 чланова (6847 чланова - новембар 2017.; 7984 - новембар 2021.), а структура чланова и територијална распрострањеност данас изгледа овако (табела на страни 7).

САРАДЊА СА ИНСТИТУЦИЈАМА СИСТЕМА

Усвајање новог Закона о здравственој заштити 2019. године последично је захтевало доношење или усклађивање великог броја подзаконских аката. Неки од њих су усвојени, одређени број још увек је у припреми, те се њихово доношење очекује у наредном периоду.

Фармацеутска комора је остварила интензивну сарадњу са Министарством здравља, везано за горе наведену регулативу. Водич добре апотекарске праксе један је од првих документа који је усвојен у складу са новима Законом. У изради Водича, на иницијативу Коморе, учествовали су и представници Сектора за инспекцијске послове.

Везано за друга подзаконска акта издвајамо:

- Учешће у изради Правилника о обрасцу и садржини лекарског рецепта, начину издавања и прописивања лекова који је усвојен и ступио на снагу октобра 2018. године.

- Заједно са осталим коморама здравствених радника, Министарству здравља

упућен је предлог за измену и допуну Закона о коморама здравствених радника и подзаконских аката од значаја за обављање поверених послова, Правилника о континуираној едукацији и Правилника о издавању, обнављању и одузимању лиценце.

- Предлог Нацрта ближих услова за обављање апотекарске делатности припремљен је и усвојен од стране Скупштине, а затим упућен Министарству здравља на даљу надлежност.

- Активно учешће у изменама Правилника о провери квалитета стручног рада и Правилника о показатељима квалитета здравствене заштите, у оквиру Радне групе именоване од стране министра здравља. Предлог је завршен и упућен Министарству здравља на даљу надлежност.

- Предлог нових услуга магистра фармације на нивоу примарне здравствене заштите усвојен је од стране Управног одбора Фармацеутске коморе и Републичке стручне комисије за фармацију и упућен Министарству здравља на даље разматрање.

ВРСТА ЧЛАНСТВА	БЕОГРАД	КРАГУЈЕВАЦ	ВОЈВОДИНА	НИШ СА КИМ	УКУПНО
ОБАВЕЗНИ	2543	1791	1522	1283	7139
ДОБРОВОЉНИ	294	114	194	113	715
ПРИПРАВНИЦИ	55	18	38	19	130
УКУПНО	2892	1923	1754	1415	7984

НАГРАДА "СТЕВАН ШУКЉЕВИЋ"

Завршетком студирања фармације не завршава се циклус стицања знања и вештина које су нам потребне. Савремени живот намеће да нема заустављања на путу усавршавања. Колеге својим личним примером показују да су проактивност, примењено знање и иновације оно што доприноси напретку струке.

Фармацеутска комора Србије препознала је допринос који појединци пружају на пољу унапређења здравља становништва и сваке године, за изузетан допринос у апотекарској делатности, додељује наше најпрестижније признање - Награду "Стеван Шукљевић". Лауреати ове награде су магистри фармације са изузетно богатим професионалним животом.

Признање носи назив нашег колеге који је оставио дубоке и неизбрисиве трагове, колеге који ће остати упамћен по томе

што је зрачио позитивношћу, ведрином и био јединствен због ретког споја професионалности и племенитости које су га красиле.

Добитници ове награде, од њеног успостављања до данас били су: маг. фарм. спец. Сања Јовић (2017), маг. фарм. спец. Милан Ракић (2018), маг. фарм. спец. Николина Скорупан (2019), др сци. Марија Поповић Миленовић (2020) и маг. фарм. спец. Соња Стојиљковић (2021).

Они су ентузијастички који верују у светлу будућност фармације и кад је реалност другачија. Такав је био и Стеван.

Надамо се да ћемо у годинама које долазе остварити оно што је Стеван започео и да ћемо се изборити да се снага фармацеута препозна и усмери тамо где је неопходна.

Маг. фарм. спец. Сања Јовић - Специјалиста фармацеутског менаџмента и маркетинга, чије су кључне квалификације и компетенције из области менаџмента у фармацији, добре апотекарске праксе и интегрисаних система менаџмента. Као аутор и коаутор учествовала је у изради и објављивању бројних радова, монографија и књига. Похађа докторске студије на Фармацеутском факултету Универзитета у Београду, из области социјалне фармације и истраживања фармацеутске праксе. Активностима кроз Фармацеутску комору, између осталог, дала је значајан допринос у изради Водича добре апотекарске праксе.

Маг. фарм. спец. Николина Скорупан - Специјалиста фармакотерапије са континуираним радом на промоцији фармацеутске струке кроз предавања и трибине за пацијенте. Сарадник у оквиру академске специјализације „Фармакотерапија у фармацеутској пракси“ на Фармацеутском факултету у Београду. Учествоје као предавач, тутор радионица и аутор програма континуиране едукације за фармацеуте и здравствене техничаре у Србији и Републици Српској. Залаже се за увођење фармацеутских услуга у апотеке примарне здравствене заштите и повећање квалитета стручног рада фармацеута.

Др сци. Марија Поповић Миленковић - Доктор наука и специјалиста фармацеутске здравствене заштите. Активни учесник у спровођењу континуираних медицинских едукација. Укључена као предавач и ментор на предмету „Стручна студентска пракса“, на одсеку за фармацију Факултета медицинских наука у Крагујевцу. Аутор бројних публикација у часописима националног и међународног значаја, од тога су пет објављених у часописима на *SCI* листи. Активно је учествовала у међународном истраживачком пројекту „Валидација индикатора о укључивању пацијената у фармацеутску здравствену заштиту“.

Маг. фарм. спец. Соња Стојиљковић - Специјалиста фармацеутске здравствене заштите, фармацеут из „првих борбених редова“, сарадник на великом броју пројеката за унапређење стручног знања, као и пројеката за очување јавног здравља. Аутор и коаутор великог броја текстова и програма континуиране едукације намењених фармацеутима и фармацеутским техничарима. Остварила изузетну сарадњу са удружењима пацијената, препознајући њихове потребе и очекивања. Промотер фармацеутске струке у домаћим медијима кроз јавне наступе и гостовања. Поносна мајка троје дивне деце.

Маг. фарм. спец. Милан Ракић - Проактиван учесник у развоју апликација о лековима за мобилне телефоне и развоју, односно унапређењу софтвера који се користе при свакодневном раду у апотекама. Укључен у већину истраживачких пројеката у области фармацеутске праксе на територији Србије. Резултати многих истраживања у којима је учествовао били су презентовани на престижним конгресима широм света (*ESPACOMP*, *PCNE*, *FIP*), док је неколико радова и награђено. Из одређеног броја истраживања проистекли су научни радови објављени у стручним часописима. Област његовог интересовања су јавно здравље и социјална фармација.

Милан је организовао израду едукативне бојанке која има за циљ да промовише улогу фармацеута у друштву, која је наишла на изузетне реакције деце и родитеља.

МОЈ ФАРМАЦЕУТ И ЈА

Иницијативу Фармацеутске коморе Србије да фармацеути активно учествују у здравственом образовању деце и подизању свести везано за очување здравља и прихватање здравих животних навика, подржао је велики број наших колегиница. То је била посебно лепа акција у оквиру обележавања Месеца фармације. **Тако је 140 фармацеута обишло исто толико предшколских и школских установа и у 50 градова одржало низ интересантних, интерактивних радионица којима је присуствовало преко 12000 малишана.**

Радионице на тему „Како да порастемо здрави и снажни“ биле су посвећене превенцији настанка дијабетеса типа 2, те се сходно узрасту, разговарало о навикама везано за исхрану и физичку активност.

Јако је битно да од малих ногу научимо да је здравље најважније и да о њему треба увек водити рачуна. Са тим циљем

направљена је и едукативна бојанка “МОЈ ФАРМАЦЕУТ И ЈА” која на сликовит начин указује на значај фармацеута у очувању и унапређењу здравља. Иако првенствено намењена најмлађима, бојанка има свој едукативан карактер и за родитеље. Преко 3000 бојанки подељено је предшколцима у току Месеца фармације.

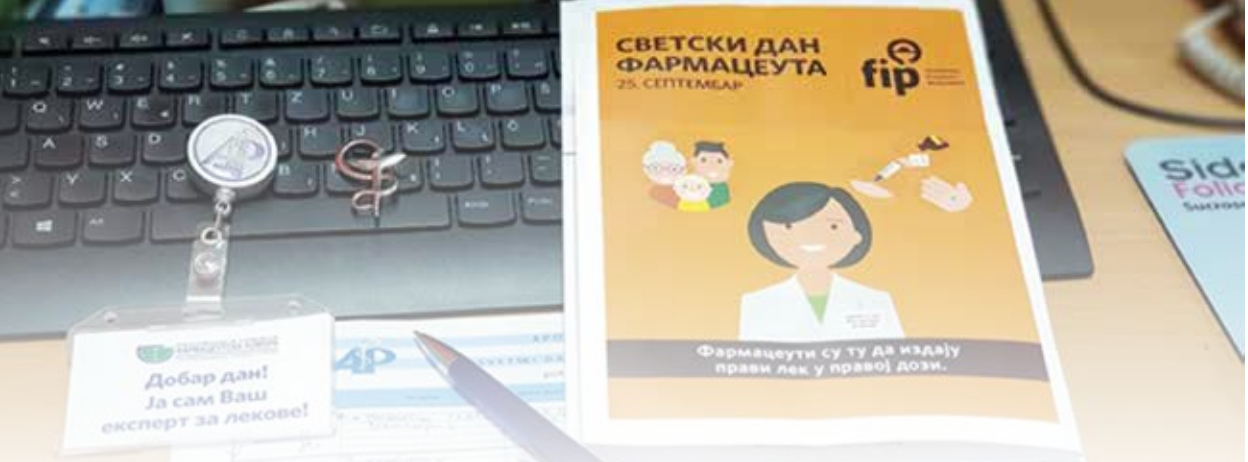
140

**ФАРМАЦЕУТА
ИСТО ТОЛИКО
УСТАНОВА**

/ПРЕДШКОЛСКИХ И ШКОЛСКИХ

12000 малишана
50 градова

СВЕТСКИ ДАН ФАРМАЦЕУТА

Сваке године 25. септембра обележава се Светски дан фармациста. Међутим у последње четири године, чини се да смо покренули лавину. Претворени у некакву незаустављиву силу, констатно радимо на новим пројектима који, као и те 2018. године имају јединствен циљ, да прикажу фармациста у његовом правом светлу - као ЕКСПЕРТА ЗА ЛЕКОВЕ.

Наиме, поводом обележавања Светског дана фармациста 25.09.2018. Фармацистска комора Србије је позвала фармацисте да овај дан обележе на мало другачији начин - пружањем услуге саветовања свим пацијентима са хроничном терапијом, са циљем да провере да ли правилно користе и чувају своје лекове, пружајући могућност да разреше све недоумице у вези са терапијом. Том приликом припремљено је стручно-методолошко упутство, упитници и обрасци које су фармацисти попуњавали са својим пацијентима. Овај пројекат под слоганом „Фармацисти-експерти за Ваше лекове“ био је почетак котрљајуће лопте која је доказала експертизу фармациста, дајући ветар у леђа увођењу нових услуга којима ће се фармацисти у апотекама бавити у годинама које долазе. Била је то једна у низу потврда важности улоге фармациста у здравственом систему.

Из сјајних резултата постигнутих 2018. године родила се нова идеја. Поред тога што је Фармацистска комора Србије позвала фармацисте да понове акцију из претходне године, пружајући додатну услугу својим пацијентима, отворен је и

наградни конкурс под слоганом „Безбедни и ефикасни лекови за све“ којим је обележен 25. септембар 2019. године. Желели смо да пробудимо маштовитост и идеје које леже скривене у фармацистима и да видимо шта за нас заиста значи безбедан и ефикасан лек. Три најбоља рада, награђена су новчаним наградама од 10.000 динара.

Лопта је наставила да се котрља, па је наградни конкурс постао пракса, јер Фармацистска комора не престаје да трага за доказима који фармацисте приказују у њиховом пуном сјају. Светски дан фармациста је 2020. године обележен слоганом „Улога фармациста у трансформацији глобалног здравља“ где сте нас заиста подсетили на то колика је наша ширина и присутност у здравственом систему, колико је наш утицај јак и моћан.

На крају, 25.09.2021. године обележен је слоганом „Апотека: увек поуздана у служби вашег здравља“. Звучи занимљиво, зар не? Фармацисту је апотека природно станиште, а са друге стране ту су наши пацијенти, нарочито они који нас често посећују, којима је апотека друга кућа. Ту смо заједно, у истој кући да пружимо своје знање на длану, да га несебично поделимо са онима којима је то неопходно. Апотека је место где се осећамо сигурно заједно са нашим пацијентима.

Зато, радујмо се обележавању Светског дана фармациста, поделимо своје знање, маштовитост и идеје без задршке и страха!

СТАНДАРДИЗАЦИЈА ФАРМАЦЕУТСКИХ УСЛУГА

ЗА ОБОЛЕЛЕ ОД ДИЈАБЕТЕСА

Дијабетес је означен као тихи убица људског организма који дотиче готово 800.000 наших суграђана. Управо због тога смо одлучили да прва стандардизована услуга буде посвећена пацијентима оболелим од дијабетеса. Циљ услуге је боља контрола болести и потенцијалних, врло честих, хроничних компликација, а циљ стандардизације - услуга високог квалитета у свим апотекама у Србији.

Услуга је презентована априла 2019. године, кроз едукације на свим огранцима Коморе (814 учесника) и акредитацијом пакета ВШО (1970 успешно положених тестова).

Након едукација, започео је процес имплементације услуге у апотекама широм Србије, а после извесног времена уследиле су и промоције првих Саветника за дијабетес. Показало се да је велики број грађана користио ову услугу из више разлога, а један од водећих је то што магистар фармације јесте најдоступнији здравствени професионалац коме грађани верују.

На основу искустава првих Саветника за дијабетес извршена је ревизија У оквиру обележавања Светског дана борбе против дијабетеса 2021. године, одржана су два вебинара подршке Саветницима за дијабетес и свим колегама који то желе да постану. Вебинарима је присуствовало преко 1.000 учесника, а реализовани су уз подршку компанија: *Novo Norisk, Adoc i Abela*

Pharma. Кроз рад на развоју услуге, она добија и своју унапређену форму.

Наш план је почео да се остварује, данас у Србији има 84 Саветника за дијабетес, а преко 250 магистара фармације учествује у пројекту, те је број саветника из месеца у месец све већи.

Ово је прича са којом је отпочео процес стандардизације услуга у апотекама широм Србије и наш заједнички напредак у националном контексту.

ПРИДРУЖИ СЕ И ТИ!

ПРИЛИКОМ ИЗДАВАЊА АНТИБИОТИКА

Антимикробна резистенција је озбиљан глобални проблем који представља претњу јавном здрављу и захтева акцију свих владиних сектора и друштва у целини. Статистика показује да годишње на десетине хиљада људи умире од последица антимикробне резистенције, а да је број оболелих од оваквих инфекција око 2 милиона.

Због високе стопе потрошње антибиотика у Србији, Министарство здравља покрене 2015. националну кампању "Пажљиво с антибиотикима!", у којој Фармацеутска комора активно учествује од 2016. године. Као резултат предузетих активности децембра 2018. године усвојен је нови Национални водич добре клиничке праксе за рационалну употребу антибиотика, након чега смо предузели нове кораке за едукацију фармацеута. Додатно смо организовали акције јавног здравља и сарађивали са студентима фармације на тему рационалне употребе антибиотика.

Резултати Кампање презентовани су 2019. године, како стручној тако и општој јавности, а закључак је био да су фармацеути у значајној мери допринели постигнутим позитивним резултатима.

А онда је COVID-19 пандемија донела многе изазове у медицини и фармацији. Кроз стандардизоване услуге успели смо да и општој и стручној јавности укажемо на значај фармацеута за квалитет пружања здравствене заштите. Тако је наша друга стандардизована услуга која се односи на издавање антибиотика, препозната од стране Министарства здравља, па смо у њен процес стандардизације ушли заједно кроз Други пројекат развоја здравства у Србији.

Едукацији на којој је промовисана ова услуга присуствовало је близу 1500 магистра фармације, што довољно говори о актуелности ове теме, али и нашој жељи да активно учествујемо у решавању овог проблема.

Применом стандардизоване фармацеутске услуге приликом издавања антибиотика помажемо пацијентима да правилно користе своју терапију, информишемо пацијенте, чланове њихових породица и кориснике услуга о последицама које непотребна и неправилна употреба антибиотика може имати по њихово здравље, едукујемо стручну и општу јавност да нерационална употреба антибиотика данас, има далекосежне последице на генерације које долазе.

БУДИ И ТИ САВЕТНИК ЗА АНТИБИОТИКЕ!

КОД ПАЦИЈЕНАТА СА АСТМОМ

Стандардизована фармацеутска услуга за пацијенте са астмом је новина са којом ћемо, између осталог, започети активности у 2022. години. Планира се одржавање два вебинара за обуку колега које желе да унапреде своја знања и вештине на ову

тему и учествују у подизању квалитета пружања услуга у својим апотекама. Припремили смо и акредитовали материјал неопходан за пружање услуга у апотекама, који је у оквиру Виртуелне школе образовања постављен на сајту Коморе.

Од јануара 2022. године почиње са радом Апликација за фармацеутске услуге, и то за прве три: дијабетес, антибиотике и астму.

Апликација ће бити доступна свим члановима Коморе. Детаљно упутство за коришћење биће прослеђено почетком јануара.

у апотекама широм Србије

ВАШ ФАРМАЦЕУТ
ЗНА СВЕ
О ВАШЕМ ЛЕКУ

НАЈДОСТУПНИЈИ ЗДРАВСТВЕНИ РАДНИК
КАО ПОДРШКА ЈАЧАЊУ ИНСТИТУЦИЈА ЈАВНОГ ЗДРАВЉА

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
ФАРМАЦЕУТСКА КОМОРА
The Pharmaceutical Chamber of Serbia

SMART ФАРМАЦЕУТ

SMART АПОТЕКА - ИНОВАТИВНА РАДИОНИЦА

Протеклих пар година смо интензивно радили на унапређењу фармацеутске струке кроз бројне активности. Део тих промена започели смо јуна 2019. године, кроз **Иновативну радионицу** где смо дискутовали о квалитету едукација које похађамо, о квалитету услуга које пружамо у апотекама, о континуираном професионалном развоју у оквиру компетенција фармацеута, али и о имплементацији нових услуга у апотекама.

Направљен је модел за увођење промена у фармацеутској пракси, а кроз детаљ-

ну анализу фармацеутске професије у Србији, искористили смо прилику да препознамо реалне потребе средина у којима радимо.

SMART pharmacy програм нас је усмерио и омогућио да наше идеје, ентузијазам и тимски дух резултирају јасним смерницама које ће водити сталном унапређењу. Започели смо процес у коме заједно обликујемо нашу будућност, тако што су колеге изабрале да приоритет дамо услугама које су најкорисније за највећи број наших пацијената.

SMART ФАРМАЦЕУТ - ОБУКА ТРЕНЕРА

Тренинг за тренере у вези са терапијом астме и хроничне опструктивне болести плућа одржан је новембра 2019., када су се на тродневној *SMART* радионици окупиле колеге из готово свих крајева

Србије. Поред теоријског, радионица је имала и свој интерактивни део. Желели смо да то буде инспиративна едукација, која даје нове идеје и алате, са циљем да данас стечена знања могу бити већ сутра примењена у пракси.

SMART ФАРМАЦЕУТ 2

Да ли смо спремни за нову реалност након пандемије? У ситуацији када пандемија траје дуго, веома је важно искористити сваки здравствени капацитет који поседујемо и усмерити снаге у решавање приоритетних проблема нашег становништва. На конкретна питања дати конкретне одговоре, упутити сугестије, а све у циљу пружања квалитетне услуге у апотекама широм Србије. Сада на ред долази суочавање са последицама по здравље које остају после COVID инфекције, као и пружање адекватне стручне помоћи пацијентима који су исту преležали. **Последице обољевања од COVID-19 у великом броју случајева укључују перзистирајуће симптоме и медицинске компликације које могу трајати месецима након почетног опоравка од болести.**

Апотека је место превенције, неге, саветовања, лечења и праћења пацијената, те се наметнула потреба организовања пост-COVID саветовалишта које би пацијентима било доступно у облику едукативне услуге, засноване на научним доказима, уз тражење конкретних ре-

шења за санирање симптома, обнову слузокоже, коже, функционални опоравак чула и органа, као и помоћ у одржавању менталног, респираторног и кардиоваскуларног здравља, уопштено реконвалесценцији.

Развој превентивних мера за озбиљније компликације, као и техника рехабилитације и стратегија управљања терапијом, самолечењем и стањем пацијената, проналазићемо кроз дуготрајну бригу о особама које су преležале COVID-19. **Магистар фармације, заједно са својим тимом, у сарадњи са другим пружаоцима здравствене заштите, може одиграти кључну улогу у постизању ових циљева.**

Наш фокус и даље јесте врхунска услуга како би становништво било боље обухваћено основним здравственим услугама. Успели смо у нашој мисији да обезбедимо врхунску услугу прилагођену према локалним потребама становништва и осигурамо њихово задовољство. Даљи кораци зависе од нас!

ПОСТАНИ И ТИ ПОСТ-КОВИД САВЕТНИК У АПОТЕЦИ!

ПАНДЕМИЈА COVID-19

ПОМОЋ ЧЛАНОВИМА КОМОРЕ

Као одговор на услове рада током пандемије и обољевање чланова Фармацеутске коморе Србије, Управни одбор је у периоду од 24. марта 2020. године до 15. априла 2021. године донео више одлука по којима је исплаћена једнократна и беповратна помоћ из Фонда узајамне помоћи.

Помоћ се у наведеном периоду додељивала: породицама преминулих чланова Коморе, оболелима који су хоспитализовани и оболелима који нису хоспи-

тализовани, док се у 2020. години помоћ додељивала и за серолошко тестирање и у случају губитка посла.

Поред добити од 7.000.000,00 динара (по завршном рачуну за 2020. годину), која су пребачена на подрачун Фонда, Фонду су позајмљена средства у износу од 10.390.000,00 динара, с тим да иста буду враћена током 2022 и 2023. године. Закључно са 15. децембром 2021. године исплаћени су сви чланови Коморе који су поднели захтев за помоћ и иста им је одлуком Комисије одобрена, и то у укупном износу од 22.478.800,00 динара.

ОСНОВ	2020.		2021.		УКУПНО	
	БРОЈ ЗАХТЕВА	ИСПЛАЋЕНО	БРОЈ ЗАХТЕВА	ИСПЛАЋЕНО	БРОЈ ЗАХТЕВА	ИСПЛАЋЕНО
ХОСПИТАЛИЗОВАНИ	35	1.750.000	45	1.710.000	80	3.460.000
НЕХОСПИТАЛИЗОВАНИ	100	3.000.000	716	15.310.000	816	18.310.000
СЕРОЛОШКО ТЕСТИРАЊЕ	38	45.600	36	43.200	74	88.800
ПРЕМИНУЛИ	0	0	4	480.000	4	480.000
ГУБИТАК ПОСЛА	7	140.000	0	0	7	140.000
УКУПНО	180	4.935.600	801	17.543.200	981	22.478.800

КАМПАЊА ЧИСТЕ РУКЕ

Када смо добили повратне информације са терена да су бојанке изазвале опште одушевљење међу малишанима, а желећи да дамо допринос Кампањи за хигијену руку на почетку пандемије, креирали смо едукативни постер "ОПЕРИ РУКЕ". Постер је током јуна 2020. године штампан у 10.000 примерака и подељен свим предшколским установама у Србији. Хтели смо да подсетимо да је чистоћа пола здравља и колико је у томе хигијена руку битан део. Тако смо се у националној кампањи "ЧИСТЕ РУКЕ" придружили Министарству здравља, Министарству просвете, Институту за јавно здравље Србије и Савезу удружења медицинских сестара предшколских установа Србије.

НАШИ ХЕРОЈИ

Док је пандемија на тест ставила читаве здравствене системе, велика очекивања била су усмерена на фармацеутски сектор. Снага апотеке огледа се управо у фармацеуту који својим вештинама свакодневно пружа адекватну фармацеутску здравствену заштиту. Понекад та борба

за очување здравља људи захтева и надљудске напоре. Са нескривеним поносом истичемо да је преко 7.000 наших колега било на првој линији увек доступни и спремни да помогну у заштити здравља људи.

**ВЕЛИКО ХВАЛА ФАРМАЦЕУТИМА
- ХЕРОЈИМА СА ПРВЕ ЛИНИЈЕ!**

ДОНАЦИЈА ВЛАДИ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

Скупштина Фармацеутске коморе Србије је 29. марта 2020. године донела Одлуку о уплати на наменски рачун Владе Републи-

ке Србије износ од 3.500.000 динара у сврху набавке тестова за тестирање на SARS Cov-2019 за здравствене раднике у виду донације као и начин обезбеђивања средстава.

COVID-19 ТЕРАПИЈСКЕ СМЕРНИЦЕ

Covid-19 пандемија постала је један од највећих изазова пред којим се нашао читав свет. Сви смо били суочени са страховима и новим начином живота. Зато смо заједно пратили најновија светска сазнања, препоруке и терапијске протоколе за лечење ове инфекције.

Самостално или у сарадњи са другим институцијама и организацијама Комора је припремила и објавила више различитих упутства и смерница, где је посебна пажња посвећена мерама превенције са циљем да рад у апотекама остане ефикасан и сигуран за све.

У тренутку када је буквално све стало, грађанима је више неко икада пре било потребно место за решавање здравствених проблема и давање стручних савета. Зато смо наша знања стално проширивали новим информација из протокола за лечења *Covid-19* и исте ажурно делили како би колеге које су биле на првој линији могле адекватно да помогну пацијентима - јер када смо суочени са непознатим вирусом, дељење знања и сарадња су најбољи лекови.

На самом почетку пандемије, покренули смо све механизме који помажу у превазилажењу кризе, свесни очекивања да будемо извор проверених информација. Одабрали смо пут солидарности у решавању проблема који нас је све задесио, и зато смо додатно путем друштвених мрежа одмах делили сва знања и најновија сазнања о вирусу.

Колико смо успели у намери да што више вас добије тачне и правовремене информације, најбоље нам говори прецизна статистика са друштвених мрежа. Ако погледамо објаве које је Фармацеутска ко-

мора имала на свом званичном *Facebook* профилу у марту и априлу 2020. године (када је о новом вирусу готово све било непознато) примећена је значајно већа посећеност наших објава, чак 700% више.

Објаву од 11. марта 2020. године под називом **“Информације о корона вирусу - основне препоруке и важне информације”** видело је **65.783** корисника *Facebook*-а, док је њих **16.279** додатно кликнуло на линк који је упућивао на опширније информације о датој теми, а њих **206** је ову објаву поделило на својим профилима и тиме је учинили још доступнијом нашим грађанима.

У наведеном периоду видео клип о правилном прању руку је прегледан преко 120.000 пута, док је овај видео укупно прегледан преко 170.000 пута. Ову објаву је више од 200 наших пратилаца додатно поделило на својим профилима. Како бисмо додатно учинили видео доступнијим и видљивијим, у првим месецима пандемије смо исти изнова постављали.

Највише коментара, чак 186, имала је објава од 18. марта 2020. године која се односи на молбу да Министарство здравља упути помоћ у обезбеђивању заштитне опреме за запослене у апотекама и да се пропише као обавеза постављање физичких баријера на рецептури (стакло, плексиглас). **Ова објава је путем *Facebook*-а додатно још 242 пута подељена од стране наших пратилаца.**

Пандемија је потврдила да је апотека била и остала најдоступнија здравствена установа, а фармацеут најдоступнији здравствени професионалац за решавање различитих здравствених проблема.

ДИГИТАЛНА КОМУНИКАЦИЈА - FACEBOOK

Свесни смо чињенице да је у доба пандемије било више него икада потребно пружити правовремену и тачну информацију, зато је Фармацеутска комора најважније информације додатно достављала својим члановима путем електронске поште. Препознат је и значај друштвених мрежа због лакше доступности валидних информација, па смо своје активности усмерили и на званични Facebook профил Коморе.

Додатно смо се потрудили да и у дигиталној комуникацији будемо водич јавног здравља тако што смо омогућили свима да лако и брзо дођу до тражених информација. Комуникацију путем

Facebook-a испратило је на десетине хиљада људи сваког месеца. Годину за нама завршавамо са готово 2.5 милиона прегледа, што је два пута више него претходне године.

Из године у годину постајемо све бројнији, па можемо да се похвалимо да је не тако давне 2018. наша *online* заједница окупљала свега 1.800 пратилаца, почетком 2020. било нас је 5.000, а данас, на почетку 2022. бројимо преко 10.000 пратилаца, већином магистара фармације, али и колега из других медицинских грана.

Захваљујемо се свима на указаном поверењу!

SAČUVAJ.

Magnezijum

+ B1 + B6 + K2 + D3 + folat

Za normalnu funkciju mišića

Za energiju i raspoloženje

Za normalnu nervnu funkciju

 Galenika

400 mg

AROMA VIŠNJE

РАЗГОВОРИ ПЕТКОМ У 7

Душко Радовић је једном приликом рекао: „*Јутрос се Сава опет улила у Дунав. Дунав у Црно море. Црно море у Средоземно море. Средоземно море у Атлантски океан, а Ви опет не знате шта ћете сами са собом*“.

Време пандемије је учинило да се осећамо баш овако, као да не знамо шта ћемо са собом. Уморни од чекања да се актуелна ситуација стиша, па да поново почне да тиња, да се разбукта, да се још једном утиша, да јој једном видимо леђа. Недостају нам сасвим обични тренуци који се проводе без бојазни, без маске, недостају нам сасвим обични разговори.

Као подршку свим својим члановима у прихватању нове реалности у којој живимо и радимо, Комора је у првој половини 2021. године организовала сет од 6 вебинара под називом „Разговори петком у седам“, који су реализовани од 7. маја до 11. јуна. Сваког петка са нама је разговарала Весна Костић, специјалиста клиничке психологије, психотерапеут, председница удружења Саветовалишта за психонкологију, репт терапеут и лиценцирани *life coach*.

Вебинари су реализовани са циљем пружања подршке и правих информација о начинима превазилажења емоционалних

проблема, мобилизације унутрашњих психолошких капацитета и њихово усмеравање ка очувању менталног здравља у актуелним условима пандемије.

У првом циклусу, разговарали смо на следеће теме:

- **Најчешћи емоционални проблеми са којима се данас срећемо** – Живети овде и сада, прихватити промене, изборити се са њима у будућности, суочити се са својим проблемима и наћи начин за њихово решавање.

- **Covid 19 и емоционални поремћаји који произилазе као последица ове заразне болести** – Заспали смо у једном, а пробудили се у другом свету... Како да помогнемо себи и другима?

- **Проблеми везани за здравље (соматско и ментално)** - Прихватање болести код жена и мушкараца, емоционалне реакције, страхови, подршка и начини за редукцију стреса и побољшање квалитета живота, са посебним акцентом на оболеле од рака.

- **Губитак** - Проблеми везани за посао, интерперсонални односи, дилеме - зашто млади одлазе из земље и друга питања. Како да се изборимо са љутњом, бесом, тугом и на крају како да разумемо и прихватимо губитак?

• **Партнерске релације** - Фазе кроз које пролази љубав, брак, разумевање, проблеми, развод...Како да сачувамо љубав, а при томе останемо достојанствени и своји?

• **Како превазићи све ове проблеме?** - Повећање отпорности на стрес, самопоуздање, упорности, посвећености и психотерапији у служби промене квалитета речи и мисли, односно живота.

Током овог периода добили смо велики број позитивних коментара, а број учесника је сваког петка био све већи. **Први циклус је одслушало 2668 чланова Фармацеутске коморе Србије.**

Због великог броја позитивних утисака, Фармацеутска комора је у сарадњи са партнерима, организовала нових 6 вебинара са Весном Костић под називом „Разговори за буђење-петком у седам“.

Сваког петка у 19 часова, од 1. октобра до 5. новембра разговарали смо о свакодневним изазовима у професионалном и приватном животу и начинима за њихово превазилажење.

Весна Костић

У другом циклусу, разговарали смо на следеће теме:

• **Комуникација** - Покренимо се, направимо жељену промену у свом животу и научимо више о томе како с ким да комуницирамо.

• **Бес - Савети за негативне емоције** - Како да се изборимо и амортизујемо свој бес са циљем побољшања квалитета живота

• **Life coaching** - За све оне који желе да унапреде своје резултате у оквиру фармацеутских интерперсоналних релација, а то желе да ураде најбрже и најбоље што могу.

• **Прихватање себе без самообезвређивања** - Прихватите себе без условљавања, не осуђујте себе као особу, научите да опраштате себи да би могли да опростите другима.

• **Партнерске релације и како се изборити са раскидом** - Узроци, разлози и начин за превазилажење.

• **Зашто је сексуалност табу тема?** - Како да прихватимо сексуалност и уживамо у њој, без предрасуда. Научимо да се осећамо добро у свом телу.

Други циклус је одслушало 3473 чланова Фармацеутске коморе Србије.

Зато разговарајмо и даље јер:

„Волим да поразговарам, од разговора све постане свјетлије и свежије, као да се прозори на кући отворе. О чему волим да говорим? О свему што људе и мене занима. О животу, о природи, о раду, о смрти (и о смрти, зашто не, смрт је важна колико и живот), заиста о свему, јер тешко да има ствари о којој човјек никад није помислио.“
(Меша Селимовић)

ПРОДУЖЕН ПРИСТУП БАЗИ *MEDICINESCOMPLETE*

Један од изазова са којима се фармацеути суочавају су опсежни захтеви за образовањем. Наша професија од нас тражи константно стицање нових знања и усавршавање постојећих. Истина, никада је не изневеримо и наше учење је континуирано. Потреба за применом практичних алата у свакодневном раду никада не мањка.

Зато је Фармацеутска комора Србије у оквиру обележавања Светског дана фармацеута, за све своје чланове обезбедила бесплатни пробни приступ бази информација *MedicinesComplete*, у трајању од седам дана од 21-27. септембра 2020. године. Након тога, чланови Коморе су имали могућност да попуне анкету у вези са тим шта им се из ове базе највише допада и шта сматрају да је најкорисније за свакодневни рад.

MedicinesComplete је реномирана база података Велике Британије, која садржи медицинске алате и опсежне информације о лековима. Све информације су засноване на доказима и редовно се ажурирају, како би помогле фармацеутима у доношењу одлука и унапређењу безбедности пацијената.

Након анализирања пристиглих података, Комора је обезбедила годишњу прет-

плату за коришћење базе *MedicinesComplete* (ограничен приступ на издања *BNF* и *BNF* за децу) за 300 чланова, почевши од 14. децембра. У сарадњи са колегама из Европске канцеларије успели смо да уговоримо нове услове, па је од априла 2021. године ова база доступна свим члановима Коморе, са ограничењем да у истом тренутку приступ може да користи највише до 300 чланова.

С обзиром да је претплата за коришћење базе *MedicinesComplete* истицала 13. децембра 2021. године, неопходно нам је било Ваше мишљење по питању продужења лиценце за наредни једногодишњи период. На анкету је одговорило 853 члана Коморе, а за продужење је било 96.6%. У складу са тим, приступ бази је продужен за још годину дана.

Никада до сада здравље није било више у нашем фокусу. Здравље се ослања на науку, јер је наука кључни фактор у очувању здравља. Зато је добро иза себе имати некога, ко види да је усавршавање изазов и даје нам ветар у леђа да се са истим изборимо, учећи и радећи са задовољством.

САРАДЊА СА УДРУЖЕЊИМА ПАЦИЈЕНАТА

Већ дуги низ година Фармацеутска комора Србије успешно сарађује са удружењима пацијената. Кроз часопис Апотекарска пракса трудимо се да Вас упознамо са њиховим активностима и потребама, проблемима на које наилазе у решавању свог здравственог проблема, али пре свега желимо да сазнамо шта очекују од фармацеута у апотеци и како можемо да им помогнемо.

У последње 4 године, наши саговорници су били:

НУРДОР-Национално удружење родитеља деце оболеле од рака – говорили смо о њиховој борби за боље услове лечења и опоравак храбрих малишана и њихових породица. Представили смо пројекат родитељска кућа, рехабилитационе кампове, радионице психо-социјалне подршке и ново дечије хемато-онколошко одељење у Нишу.

Савез Удружења Србије за помоћ особама са аутизмом – представили смо овај, сада већ веома чест, сложени развојни поремећај, његову учесталост, како га препознати и како фармацеути могу да помогну у подизању свести и бољој интеграцији особа са аутизмом.

Удружење „ЗП“–Пацијенти Против Псоријазе – добили смо одговоре на питања

како и колико псоријаза утиче на квалитет живота оболелих, шта фармацеут мора да зна и начин неге коже оболелих.

ХАЕ Србија - Национално удружење особа оболелих од херидитарног ангиоедема (ХАЕ) – упознали смо Вас са главним карактеристикама ове ретке болести која годинама може остати препозната и погрешно лечена. Подсетили смо се доступних лекове и указали на значај сарадње између лекара и фармацеута у постављању дијагнозе.

Удружење Даун – Да ли збох њихових осмеха, дивног карактера или ХРОМОЗОМА ЉУБАВИ, посебно се осврћемо на интервју са Вањушком Стаменовић, нашем колегицом која је једна од звезда водила удружења Даун, и уједно мама једне фантастичне девојчице - Тијане. Разговарали смо о активностима удружења, карактеристикама болести и како, уз велики труд и залагање родитеља, границе могу да се помере. Њих две су успеле! Тића је поносни власник осам медаља на скорашњим међународним спортским играма особа са инвалидитетом, укључујући и бронзу на недавно одржаном Европском првенству у каратеу 2021.

САРАДЊА СА АГЕНЦИЈОМ ЗА ПРИВРЕДНЕ РЕГИСТРЕ РЕГИСТАР ЗДРАВСТВЕНИХ УСТАНОВА

Агенција за привредне регистре и Фармацеутска комора Србије активно сарађују по питању формирања регистра здравствених установа од 2019. године.

Комора је у последње три године редовно информисала правна лица и своје чланове о свим потребним подацима за формирање регистра, укључујући смернице за поступак пријаве у АПР, подношења регистрационе пријаве уписа забележбе о недељном распореду рада, почетку и завршетку радног времена, као и Акта о радном времену, који укључује и радно време новостворених организационих јединица.

Такође, Фармацеутска комора Србије је покренула активности које су дефинисане Програмом рада за 2021. годину, везано за сарадњу са Агенцијом за привредне регистре, односно укрштање података из Регистра здравствених установа и Јединствене евиденције субјеката у здравству са подацима из евиденција Коморе везано за број запослених фармацеута.

Циљ ове анализе јесте утврђивање чињеничног стања везано за број фармацеута у апотекама, након чега би Комора могла да покрене активности са циљем да у свакој смени апотеке буде најмање један магистар фармације.

Приликом прелиминарне анализе која је урађена у периоду јул-август 2021. године, након доставе података из АПР-а, утврђено је следеће:

- Регистар здравствених установа није комплетан. Близу 400 правних лица које Комора има у својој бази података нису се још увек регистровали у АПР-у. Поред тога, поједине апотекарске установе нису доставиле све законом прописане податке (нпр. податак о броју организационих јединица).

- Чланови Фармацеутске коморе не пријављују промену података у законски прописаном року, што се односи на све врсте промена, а посебно је везано за промену послодавца, промену огранка, односно престанак/заснивање радног односа.

С тим у вези, а на позив Коморе да ће поднети прекршајне пријава надлежном државном органу у случају када се утврди да промена података није достављена у законском року од 30 дана, огранци Коморе су у периоду октобар-новембар 2021. године примили преко 500 захтева за промену података.

PropoMucil® kesice

- **Олакшава изbacивање шлајма**
- **Пomaже еlimинацију вируса, бактерија и гљивика**
- **Дopинoси сmanјенју ризика од инфекције плућа**

**Prirodni antimikrobik
Razlaže sekret**

РЕДОВНА СПОЉНА ПРОВЕРА КВАЛИТЕТА СТРУЧНОГ РАДА У АПОТЕКАРСКОЈ ДЕЛАТНОСТИ

Доношењем новог Закона о здравственој заштити, коморе здравствених радника добијају важну улогу у области организације и спровођења редовне спољне провере квалитета стручног рада. С обзиром на услове рада у 2020. години, цео поступак је одложен за 2021. годину, те је у периоду од 18. октобра до 26. новембра спроведена редовна спољна провера квалитета стручног рада у 45 од предвиђених 47 здравствених установа и апотека приватне праксе.

Са циљем да поступак провере квалитета буде транспарентан и прецизно дефинисан, Управни одбор је октобра 2021. године усвојио Стручно-методолошко упутство за спровођење редовне спољне провере квалитета стручног рада у апотекарској делатности са обрасцима извештаја за примарни, секундарни и терцијарни ниво, а који је објављен на сајту Коморе. У организацији Коморе одржана је едукација стручних надзорника.

Након сваког надзора, извештаји су достављани министарству здравља и Фар-

мацеутској комори, док је заједнички извештај, за све апотеке, прослеђен министарству крајем децембра.

Такође, крајем децембра, министарству је упућен предлог Листе стручних надзорника за 2022. годину, као и предлог годишњег програма редовне спољне провере квалитета стручног рада за апотекарску делатност, који је израђен у сарадњи са Институтом за јавно здравље Србије „Др Милан Јовановић Батут“. У изради предлога учествовали су председници огранака, као чланови Комисије којима је одлуком директора Коморе поверен овај посао.

Очекује нас детаљна анализа извештаја, а на основу запажања и утисака стручних надзорника и евентуална промена усвојених упутстава и образаца извештаја. С обзиром на велики број пристиглих пријава за стручне надзорнике на конкурс који је био отворен у октобру 2021. године, очекујемо да ће наш заједнички рад на унапређењу квалитета стручног рада донети резултате.

Viru Protect

SPREJ ZA USTA

DEAKTIVIRA
VIRUSE

Smanjuje rizik od

- VIRUSNE INFEKCIJE
- PRVIH SIMPTOMA PREHLADE

Pre upotrebe detaljno proučiti uputstvo! O indikacijama, merama opreza i neželjenim reakcijama na medicinsko sredstvo posavetujte se sa lekarom ili farmaceutom.

ПРОЈЕКТИ ЗНАЧАЈНИ ЗА ЈАВНО ЗДРАВЉЕ ЗНАЧАЈ И УЛОГА ФАРМАЦЕУТА У ПРОМОЦИЈИ ВАКЦИНАЦИЈЕ

Вакцинација против сезонског грипа у апотекама на примарном нивоу здравствене заштите и допринос ове услуге здравственом систему Републике Србије

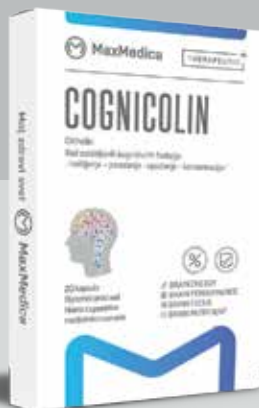
Разматрајући могућности за повећање стопе вакцинације против сезонског грипа многе земље су широко распрострањену мрежу апотека и фармацеута препознали као један од својих најзначајнијих ресурса. Данас, фармацеути у великом броју земаља имају изузетно значајну улогу у области јавног здравља, делујући као едукатори и саветници, помажући и учествујући у националним и глобалним стратегијама имунизације, а у неким земљама и пружајући услугу вакцинације у апотекама.

Узимајући у обзир примере европских земаља, а као одговор на ниску стопу вакцинације против сезонског грипа у Републици Србији, новембра 2020. године Фармацеутска комора је припремила предлог пројекта "Значај и улога фармацеута у промоцији вакцинације".

Циљ пројекта је пружање услуге вакцинације против сезонског грипа у апотекама на примарном нивоу здравствене заштите и обухвата радно-активне грађане од 25 до 64 године. Дефинисане су две врсте компетенција фармацеута и два типа апотека који заједно одређују ниво услуге који једна апотека и фармацеути запослени у њој могу да пруже. Предлог пројекта детаљно описује неопходне едукације, просторне и техничке услове, трошкове и начин финансирања услуге.

Предлог Пројекта усвојен је на седници Скупштине Коморе 4.11.2020. године и предат Министарству здравља.

По подацима из 2020. године услуга вакцинације у апотекама од стране фармацеута доступна је у 36 земаља широм света (у 16 земаља више у односу на 2016. годину). Ова услуга је на овај начин постала доступна за око 1.8 милиона људи широм света (дупло више у односу на 2016. годину). Фармацеути широм света укључени су у процес имунизације апликујући 15 различитих врста вакцина (у зависности од земље): сезонски вирус грипа, Хепатитис Б, Хепатитис А, Тетанус, Дифтерија, Хумани папилома вирус, Варицела, Пнеумококна болест, Заушке, Мале богиње, Менингококни менингитис, Полиомијелитис, Велике богиње, Херпес Зостер. Тренутно је могуће примити вакцину против сезонског вируса грипа у апотеци, у дванаест европских земаља. Фармацеути су у обавези да заврше одговарајућу сертификовану обуку након чега поседују квалификације да спрече, ублаже и пријаве било које испољене нежељене реакције. До данас, у Европи нема забележених случајева појаве анафилактичног шока услед примене вакцине у апотеци (Извор: FIP и PGEU).

COGNICOLIN HRANA ZA MOZAK koji radi kao sat

- FOKUS
- PAMĆENJE
- MEMORIJA
- KREATIVNOST
- MOTIVACIJA

- Ne uspavljuje, ne nadražuje niti ima toksične efekte na nervni sistem
- Pogodan i bezbedan za kontinuiranu primenu
- Štiti mozak od hemijskih oštećenja

PRVI I JEDINI
proizvod na bazi
CITIHOLINA
prirodnog nutritijenta
za mozak.

250 MG
CITIHOLINA
U 1 KAPSULI

САРАДЊА СА СВЕТСКОМ ЗДРАВСТВЕНОМ ОРГАНИЗАЦИЈОМ ЈАЧАЊЕ УЛОГЕ АПОТЕКА У САВЕТОВАЊУ ПАЦИЈЕНАТА О ВАКЦИНАЦИЈИ ПРОТИВ COVID-19

Препознајући улогу апотека и значај њиховог укључивања за пружање, на доказима заснованим чињеницама у вези са вакцинацијом, Светска здравствена организација (СЗО) у сарадњи са Фармацеутском комором Србије као партнером, уз финансијску подршку USAID-а, спроводи пилот пројекат у апотекама са циљем саветовања грађана о значају вакцинације против COVID-19. Општи циљ пројекта је повећање броја вакцинисаних људи у одабраним популацијама кроз смањење недоумица или превазилажење других могућих баријера и спроводи се као одговор на ниску стопу вакцинације у следећим градовима/општинама у Србији: Тутин, Нови Пазар, Сјеница, Уб, Лајковац, Мионица, Љиг, Осечина, Ада, Чока, Кањижа, Сента, Обреновац и Лазаревац.

На основу предлога пројекта који се односио на вакцинацију против сезонског грипа, чланови радне групе Фармацеутске коморе су у свега две недеље успели да израде предлог за овај пилот пројекат, у складу са смерницама које је дала СЗО, и добију сагласност за његово реализацију.

Пројекат је подељен у две фазе:

- **Прва фаза (завршена)** - Едукација фармацеута са фокусом на мере превенције и вакцинацију против COVID-19, као и доказима за превазилажење неодлучности

према вакцинацији против COVID-19. Први семинар у организацији Коморе одржан је 25.11.2021. године у сарадњи са проф. др Бранкицом Филипић, Фармацеутски факултет у Београду и проф. др Милошем Марковићем, Медицински факултет у Београду. Други семинар на тему комуникације, у организацији СЗО, одржан је 2.12.2021. године са експертима СЗО из ове области.

- **Друга фаза (у току)** - Подизање здравствене свести пацијената/корисника услуга кроз комуникацију која укључује активно слушање ставова везано за вакцинацију и пружање информација о доступним вакцинама, њиховом механизму деловања и ефикасности. Саветовање и допринос индивидуалном плану вакцинације кроз разговор о потенцијалним нежељеним реакцијама и начинима за њихово превазилажење.

У реализацију пилот пројекта који је траје од 1-31.12.2021. године укључено је 45 фармацеута из јавних и приватних апотека примарне здравствене заштите у наведеним градовима и општинама. **За фармацеуте који учествују у пројекту обезбеђена је финансијска надокнада, те уједно овај пилот пројекат представља и прву фармацеутску услугу за коју ће фармацеути бити плаћени.**

ASTAX+3

DIRECT

Прашак за директну примену
Dodatak ishrani sa zaslađivačima

**МОЋНА КОМБИНАЦИЈА
САШТОЈАКА ЗА
ЈАЧИ ИМУНИТЕТ!**

- Astaksantin
- Selen
- Cink
- Vitamin C

Da li ste znali?

**ASTAKSANTIN JE
6000x JAČI
ANTIOKSIDANS OD VITAMINA C**

ВИРТУЕЛНА ШКОЛА ОБРАЗОВАЊА

15. ГОДИНА ПОСТОЈАЊА

Виртуелна школа образовања је квалитетан и поуздан начин едукације за велики број чланова Коморе, што значајно олакшава поступак обнове лиценци. Потврда тога је број приступа и полагања тестова, који се последњих година креће око 7.000 на годишњем нивоу.

Потрудили смо се да последње две године, с обзиром на услове у којима смо живели и радили, акредитујемо што већи број тестова, као и да теме које обрађујемо буду актуелне, како би Вам помогле у свакодневном раду.

Поред пакета образовања који су пратили стандардизацију фармацеутских услуга (за оболеле од дијабетеса, приликом издавања антибиотика, за пацијенте са астмом) и њихово унапређење, акредитовано је више тестова везано за пандемију COVID-19.

На почетку пандемије, у сарадњи са Фармацеутским факултетом у Београду и подршку Министарства здравља – Други пројекат развоја здравства Србије, акредитовали смо тест COVID-19: Смернице за фармацеуте и запослене у апотекама.

Након тога Министарство здравља је подржало и акредитацију пакета образовања везано за рационалну употребу антибиотика (представљање Водича добре клиничке праксе, област уринарних инфекција и фармацеутска услуга приликом издавања антибиотика), а затим и за превенцију, односно терапију COVID-19 у складу са актуелним протоколима за лечење.

Поред тога, у сарадњи са фармацеутским кућама акредитован је тест везано за имунизацију, управо као основа пројекта „Значај и улога апотека у промоцији вакцинације“.

Септембра 2021. године Виртуелна школа образовања је напунила свој 15 рођендан. Визионарска идеја наше колегице Злате Жувеле да иницира прву виртуелну школу образовања, која је реализована, негована и унапређена у својих 15. година постојања, представља одговор на растућу потребу за стручним, у пракси примењивим едукацијама, које се реализују на једноставан и занимљив начин. То значи да је велики труд свих оних који су учествовали у овом пројекту, од самих почетака до данас, дао резултат.

ПРЕДСТОЈЕЋИ ДОГАЂАЈИ

ВЕБИНАРИ - КОМОРА

Имплементација Водича ДАП

од 21. јануара до 14. априла 2022. године

SMART Фармацеут 2: Пост-ковид саветовалиште у апотеци

5.2.2022. године

ВИРТУЕЛНА ШКОЛА ОБРАЗОВАЊА

- ТЕСТ Услуге магистра фармације за пацијенте са астмом**
До 15.11.2022. године
- ТЕСТ Услуге фармацеутске здравствене заштите за пацијенте са дијабетесом**
До 15.11.2022. године
- ТЕСТ Унапређење стандардизоване фармацеутске услуге код пацијената са дијабетесом**
До 18.05.2022. године
- ТЕСТ Фармацеутска услуга – предуслов повећања степена адхеренце код пацијената на терапији антибиотцима**
До 18.05.2022. године
- ТЕСТ Рационална употреба антибиотика – најбољи начин борбе против антибиотске резистенције**
До 18.5.2022. године
- ТЕСТ Превенција и контрола COVID-19 – значај и улога фармацеута**
До 18.5.2022. године
- ТЕСТ Правилна примена терапија код пацијената оболелих од COVID-19**
До 18.5.2022. године

Сви пакете ВШО акредитовани су са 5 бодова за учеснике који успешно положе тест.

DA SVA DECA SKAČU PODRŽI I TI FONDACIJU NATAŠE KOVAČEVIĆ

KUPOVINOM

PROIZVODA

DONIRAŠ
30 RSD

ZA NABAVKU
DINAMIČKIH PROTEZA
ZA DECU

UZMI ZDRAVLJE U SVOJE RUKE!

Period trajanja akcije: 01.12.2021. – 31.03.2022. godine